

Вплив культуровідповідного середовища ВНЗ на виховання студентської молоді

Н.В. САЄНКО, канд. пед. наук

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В умовах соціальної нестабільності, характерної для нашого суспільства, виховна робота у ВНЗ набуває особливого акценту, оскільки, на думку А. Єлякова (2000), життєва невизначеність в умовах ринку, засилля кримінального середовища, відсутність світоглядних стійких поглядів і твердих етичних основ – усе це викликає відчуття дискомфорту в молоді, робить її схильною до негативного впливу. Це особливо актуально для технічних ВНЗ, контингент яких складається, головним чином, із хлопців, які більш, ніж дівчата, схильні потрапляти в складні життєві ситуації. Виховний процес у ВНЗ допомагає залучити студентів до динаміки нормального життя, знайти і розвинути їхні кращі якості, сформувані мотиваційні механізми саморозвитку і самоосвіти.

Одним із важливіших факторів виховання особистісних якостей, стимулювання студентів до підвищення культурного рівня та самореалізації є створення у ВНЗ культуровідповідного середовища.

Відомо, що мотиви й установки отримуються людиною в результаті контактів із іншими людьми і соціальними групами, в яких уже сформувалися сильні позитивні або негативні реакції на певні об'єкти, вона навіть вбирає установки тих, з ким тісно пов'язана. Тому так важливо створити у ВНЗ середовище, яке стимулюватиме майбутнього фахівця до придбання не лише професійних, але й загальнокультурних знань, сприяти його активності, давати можливості розкриття творчого потенціалу.

Середовище людини охоплює комплекс *природних* (фізичних, хімічних, біологічних) і *соціальних* факторів, що можуть впливати на життя і діяльність людей (Г. Щедровицький, 1993).

Чим більше і повніше особистість використовує можливості середовища, тим більш успішно відбувається її вільний і активний саморозвиток: «людина одночасно є продуктом і творцем свого середовища, що дає їй фізичну основу для життя й уможливорює інтелектуальний, моральний, суспільний і духовний розвиток» (Л. Коханович, 1994).

Зазначимо, що одним з важливих показників якості культури відповідного середовища є те, що суб'єктом викладання й виховання в ньому є не окремих викладач, а науково-педагогічний колектив

ВНЗ, що поєднує єдиною метою професорсько-викладацький корпус, адміністративно-управлінський і навчально-допоміжний персонал. Погоджуємося з точкою зору С. Шацького (1980) на шкільне середовище, яка актуальна й для ВНЗ, котрий писав: «У шкільній справі я не уявляю одиночних зусиль. Учителювання повинне розбитися на великі і малі групи, які взаємно допомагають одна одній. Колектив однодумців, який дружно здійснює спільну роботу, - неодмінна умова нової школи».

Творчі можливості середовища переходять з потенційного в актуальний стан у залежності від активності людей і характеру використання компонентів середовища в процесі його освоєння і перетворення.

Завданням ВНЗ є створення умов, що стимулюють студента брати «участь у культурі» (категорія, введена А. Гофроном, 2005). Це означає залучення індивіда в культурну діяльність, що сприяє перетворенню знань про культуру в етично-естетичні переконання, в норми і принципи духовного життя, в уміння і навички креативної діяльності, в бажання постійно підвищувати свій культурний рівень.